

نگاهی به دومین دوسالانه تصویرگری نیایش

بازگشت به سنت‌های تصویرگری ایرانی

محسن عبادی*

یکی از مهم‌ترین مباحث و واقعیاتی که در عرصه هنر تصویرگری معاصر با آن روبرو هستیم دغدغه‌های کلی و تاثیرگذاری است که هنر تصویرگری به طور عام و تصویرگری مذهبی بطور خاص با آن روبرو هستند که بسان دست اندازهایی بر سر راه توسعه و رونق هنر تصویرگری و نیز در مسیر رشد و تعالی آن، برای حرکت به سمت آینده‌ای بهتر، از حرکت روان و سیال جریان تصویرگری جلوگیری می‌کنند. اولین دغدغه موجود می‌تواند عدم وجود توافق بر سر گزینش معیارها و الگوهای مشخص در دوره‌ها و مکاتب مختلف تصویرگری باشد.

در مسیر تکامل حرکت هنرمندان نواندیش و جستجوگر، یکی از مهمترین ابزارهای رشد و بالندگی می‌تواند پیروی از ایده‌ها و چارچوب‌های موفق هنر تصویرگری در دوره‌های مختلف باشد. زیرا هر هنرمند فارغ از این که در کدام رشته و سبک هنری به طراحی مسیر حرکت خود برای رسیدن به جایگاه مستقل و مطلوب تلاش می‌کند، بایستی در ابتدا به شناخت کافی و اصولی از حرکت‌های انجام شده گذشته و حال برسد تا بتواند از برآیند آنها و برپایه تجربه‌ای که از نقاط ضعف و قوت گذشتگان و هم دوره‌های خود بدست می‌آورد به معماری عالمانه آینده هنری خود بپردازد تا هم از تکرار مکررات پرهیز کرده باشد و هم به عنوان قطعه‌ای از پازل تکامل جریان تاریخی، علمی و هنری شاخه‌ای که در آن فعالیت می‌کند به خوبی بتواند نقش خود را برای ماندگارشدن و مفید واقع شدن در رشد فرهنگی اجتماع خود ایفا کند.

به نظر می‌رسد اگر تصویرگران برجسته و پیشرو بتوانند بر سر ملاکها و ارزشهای یکسانی در عیارسنجی آثار و مکاتب گذشته و

میسر نمی شود، بر کسی پوشیده نیست.

رسیدن به وضعیت مطلوب در این مورد خاص، همت و اشتیاق مضاعف هنرمندان تصویرگری معاصر را می طلبد که فارغ از نگاه اقتصادی و وسوسه های فروش اثر، گرایش به سمت «گیشه» را در هنر تصویرگری به حداقل رسانده و نگاه به هنر ممتاز و جلوه گری ذات هنر و هنرمند را در دوره های مختلف کاری آنان، موجب شود. بدیهی است که نگاه حمایتی و جانبداری مسئولان و متولیان این حوزه به ترویج هنر پرمحتوا و درون نگر، اولاً به فاصله گرفتن اجباری هنرمندان عزیز از خلق آثار و شیوه های مضر و کم ارزش و ثانیاً به بالارفتن میزان درک و حساسیت عموم مخاطبان نسبت به هنر ارزشمند و پرمیاز کمک بسیاری خواهد کرد. واضح است که توجه ویژه به آراء هنرمندان پیشکسوت و مجرب که همچون عناصری بی همتا و بی جایگزین، دلسوزانه و عاشقانه برای ارتقاء و گسترش هنر تصویرگری از هیچ تلاش و التفاتی نسبت به تعالی و اوج گیری هنر اصیل و متشخص دریغ نمی کنند، می تواند سلامت حرکت هنر تصویرگری را به سمت آینده ای روشن تر و پربارتر تضمین کند.

یکی دیگر از مسایل و معضلات کنونی هنر تصویرگری تمرکزگرایی و محدودیت فعالیت های جدی و کیفی آن در پایتخت می باشد. چنانکه در دو دوره برگزاری دوسالانه تصویرگری نیایش به خوبی نمایان است که هنرمندان و تصویرگران شهرستانی و سایر نقاط کشور عزیزمان نقش پررنگ و ترویجی در اشاعه و گسترش این هنر ارجمند در جای جای خاک ایران اسلامی نداشته اند و این می تواند لطمه بزرگی به جایگاه هنر تصویرگری در حوزه جغرافیایی غیر از پایتخت وارد کند.

این کمبود می تواند ناشی از ضعف آموزشی و عدم حضور کارشناسان و اساتید برجسته هنر تصویرگری در عرصه فعالیت های «کشوری» باشیذ که برای جبران این نقیصه می توان با برنامه ریزی مطلوب و نگاه ترویجی به هنر تصویرگری ایرانی به رونق و اعتلای تصویرگری در سراسر کشور، و با برگزاری دوره های منظم و متناوب تحلیلی و آموزشی و چاپ کتابها و مجموعه هایی که بتواند الگوهای موفق و تکنیک های هنری این رشته را در دسترس علاقه مندان به هنر تصویرگری در سایر نقاط قرارداد، به رفع این کمبود همت گماشت.

اما برگزاری دوسالانه ها و جشنواره های منظم و هدفمند می تواند در مجموع دغدغه های فوق را بطور نسبی و مقطعی تا حدودی رفع کند و در صورت استمرار و پیگیری بر مبنای ارزش های اصولی و علمی، تاثیر مستمر و مداوم و غیر مقطعی در پیشرفت و توسعه هنر تصویرگری ناب و ارزشی داشته باشد.

چرا که در برگزاری دوسالانه تصویرگری نیایش شاهد آن بودیم که هم نقش پیشکسوتان و اساتید پیشرو و

حال به توافق برسند، تکلیف بسیاری از استعدادهای کوشا و جدی برای پرهیز از سرگردانی و اتلاف انرژی آنان در شاخه ها و مکاتب متنوعی که در این حیطه وجود دارد روشن شده و با تمرکز آنان بر حرکت در جهت های مشخص و مطمئن نتیجه بهتری از به کارگیری توانمندی و خرد فردی آنان در بستر حرکت جمعی دیروز، امروز و فردا حاصل خواهد شد.

دیگر دلمشغولی مهمی که در حوزه این هنر به چشم می خورد انزوای تصویرگری با معیارهای هنری و ارزشی و در نتیجه پیش آهنگی تصویرگری بازارپسند و اصطلاحاً ناشرپسند است. همانطور که در مقام مقایسه در هنر هفتم نیز فیلم های پرمحتوا و معناگرا در برابر صف آرای فیلم های گیشه ای در مظلومیت و سکوت نسبی با تنگناهای ناشی از اقتصاد هنر روبرو هستند.

گرایش ناخواسته تصویرگران معاصر به سمت سلاقی ناشران می تواند حرکت تصویرگری معناگرا را تحت الشعاع قرار داده و از سرعت ارتقاء کیفیت و ترویج آن بکاهد. به نظر می رسد از میان راهکارهای موجود برای حل این معضل، بهبود ذائقه مخاطبان کتب تصویرگری به سمت تصویرگری با عیارهای فاخر هنری و قالبهای ارزشمند به لحاظ فن و تکنیک و اجراهای نفیس و استادانه، بتواند نقش موثری در تغییر وضعیت نامناسب موجود داشته باشد. البته محرز خواهد بود که این اتفاق در کوتاه مدت میسر نیست و نیاز به تعامل مداوم تصویرگر و مخاطب از طریق برگزاری نمایشگاه های تخصصی، چاپ مجموعه ها و کتاب های مختلف در زمینه ترویج تصویرگری ارزشمند و اصیل، ارتباط چهره به چهره هنرمند و مردم در اجتماع و حمایت خاص و مستمر سازمان ها و ارگانهای مرتبط و مسئول دارد.

جدای از موارد فوق وجود یک سندیکای قوی و متمرکز که بتواند در راس چارت سیاستگذاری و پیگیری اجرای پروژه ها و طرح های تخصصی و علمی که توسط نخبگان و هنرمندان مطرح این رشته ارایه می شود، حضوری منسجم داشته باشد بسیار تأثیرگذار به نظر می رسد. انجمن تصویرگری ایران مناسب ترین و شناخته شدن ترین جایگاه را در میان خودی های این رشته دارد و می تواند با جذب حمایت بخش های دولتی و خصوصی و نیز ارتباط گسترده تر با عموم مردم عاملی موفق برای انجام رسالت های هنر تصویرگری در تامین علائق و نیازهای مخاطبان و علاقه مندان آن باشد.

در زمینه برپایی نمایشگاه های تخصصی و با نگاه صرفاً هنری خلاء بزرگی وجود دارد و حرکت های پراکنده ای که تا کنون انجام شده کافی به نظر نمی رسد. زیرا اهمیت برگزاری این نوع نمایشگاه ها در محك زدن و ارزیابی هنرمندان متعهد و ساعی که جز با دیده شدن کارنامه آن ها و گذر از ذره بین مخاطبان و کارشناسان

مطرح در سیاستگزاری و طراحی اصولی دوسالانه به خوبی رعایت شد و هم حضور چشمگیر و قابل ملاحظه تصویرگران معاصر با آثاری که صرفاً با نگاه به بعد هنری تصویرگری خلق کرده بودند باعث جلب نگاه مخاطبان به نوع هنر پرمیاری و پرمحتوا علی الخصوص در حوزه تصویرگری دینی گردید.

از طرفی برگزاری این دوسالانه تا حدودی باعث شد نقش مثبت و ارزنده ی انجمن تصویرگران ایران بعنوان تنها جایگاه و مامن هنر و هنرمندان تصویرگری نمود بیشتری یافته و توجه و اعتماد هنرمندان و جویندگان این رشته هنری را بیش از پیش به سمت یکپارچگی و حرکت گروهی و نتایج ارزشمند آن سوق دهد.

در برپایی نمایشگاه دوسالانه نیز هدف موسسه آفرینش های هنری آستان قدس رضوی محک زدن و ارزشیابی و عیارسنجی هنر تصویرگری مذهبی و دینی معاصر با تاکید بر ویژگی های هنری و زیبایی شناسی هنر دینی بوده است. که امیدواریم با چاپ کتاب دوسالانه که بزودی در دسترس عموم علاقه مندان و مخاطبان این هنر عزیز قرار خواهد گرفت نقش خود را به عنوان يك موسسه ترویجی و ارزشی در توسعه و ترویج هنرها و آموزه های پرمحتوای دینی و اسلامی و بویژه در زمینه گسترش هرچه بیشتر سیره و معارف رضوی ایفا کرده باشیم .

از دیگر برکات برگزاری دوسالانه تصویرگری نیایش می توان به مطلبی اشاره نمود که به زعم کارشناسان زبده و هیات محترم داوران دوسالانه می تواند در صورت استمرار این دوسالانه در سالها و دوره های بعدی یکی از موثرترین و زیربنایی ترین خروجی های دوسالانه در عرصه تصویرگری ایرانی و اسلامی باشد. الگوبرداری غیر مستقیم و آگاهانه تصویرگران در دوسالانه دوم از آثار موفق و شایسته دوره قبل منجر به نگاه خردمندانه هنرمندان تصویرگر به اصول و سنت های تصویرگری ایرانی و توجه بیشتر از پیش به معیارهای دقیق و ارزشی هنر ایرانی و شرقی گردیده و تمرکز آنان را از پرداختن به سبکها و نمادها و نقش مایه ها و شخصیت پردازی های هنر بیگانه، به سوی استفاده از عناصر و المان های تصویرگری ایرانی سوق داده است. به نظر کارشناسان و پیش آهنگان هنر تصویرگری ایرانی، در صورت تداوم و جدیت در برگزاری دوره های بعدی دوسالانه، گرایش ارزنده و معنایی هنرمندان تصویرگری به سنت ها و آرایه های ایرانی و بومی در هنر تصویرگری تقویت شده و کمک موثری به رونق و توسعه هنر تصویرگری ایرانی و اسلامی و رسیدن به جایگاه واقعی و شایسته آن در بلند مدت خواهد نمود و از پرداختن عجولانه و سلیقه ای هنرمندان به سبک های تصویرگری غربی که تناسبی با معیارها و شاخصه های هنر اصیل و ماندگار ندارد جلوگیری کند.

